

Účetnictví státu z pohledu ČSÚ

Helena Houžvičková, Petr Musil

Sekce makroekonomických statistik ČSÚ

Konference: Využívání účetních informací státu

7. 4. 2026 Praha-sídlo NKÚ

Vládní (maastrichtský) deficit a dluh

- Mezinárodně sledované veličiny (maastrichtská kritéria „Zdravých a udržitelných veřejných financí“).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 549/2013, o Evropském systému národních a regionálních účtů v Evropské unii.
- Manuál deficitu a dluhu (poslední 2022; metodické doplnění ESA – ke klasifikaci jednotek, rozšíření účtů).

Vládní (maastrichtský) deficit a dluh

- Nařízení (ES) k EDP notifikacím 3605/93, č. 479/2009 a novelizované 679/2010, o použití protokolu v souvislosti s postupem při nadměrném dluhu a ke kvalitě statistických dat.
- Povinné pro všechny členské země, zároveň součástí hodnocení připravenosti země pro vstup do eurozóny.
- Závazně je stanoveno, že deficit nesmí převýšit 3 % HDP a dluh členské země nesmí převýšit 60 % HDP.
- Sestavovány na bázi
- **čtvrtletní** (Deficit a dluh sektoru vládních institucí) t+3 měsíce;
- **roční** (Notifikace deficitu a dluhu vládních institucí, duben a říjen).

Konkrétní termíny zveřejnění uvedeny v Katalogu produktů ČSÚ

Zdrojová data – deficit a dluh

Deficit/přebytek

- Představuje výsledek hospodaření vládních institucí.
- Nefinanční a kapitálové účty – rozdíl **akrualizovaných** příjmů a výdajů!!!
- Zdroj dat – především údaje z výkazu zisků a ztrát.

Dluh

- Zdroj dat – především rozvaha, závazková část.
- Konsolidovaný součet položek přijatých vkladů, vyemitovaných cenných papírů a přijatých půjček.
- Ocenění.

Administrativní x Statistické výkazy

Administrativní data

- Základní zdroj pro vládní sektorové účty
  - účetní výkazy (ČNB, údaje za konkrétní jednotky mimo státní pokladnu, např. NRB, ČEB, EGAP);
  - finanční výkazy (Státní pokladna);
  - Státní závěrečné účty.
- **Nejsou** dostatečné
  - ve vybraných případech je třeba rozklad na jednotlivé syntetické účty, např.

549	Ostatní náklady z činnosti:		
54901	Ostatní náklady z činnosti - pojistné na neživotní pojištění		D.71
	Ostatní náklady z činnosti - bezúplatné pozbylí majetku podle § 25		
54902	odst. 6 zákona o účetnictví	P11	-P.511
54903	Ostatní náklady z činnosti - bezúplatné postoupení pohledávek	P11	D.99
54999	Ostatní náklady z činnosti - jiné	P21	D.759

- Konsolidace – informace o protistranách jednotlivých transakcí.

Řešení - Pomocný analytický přehled (PAP) !!!!

Proč potřebujeme PAP

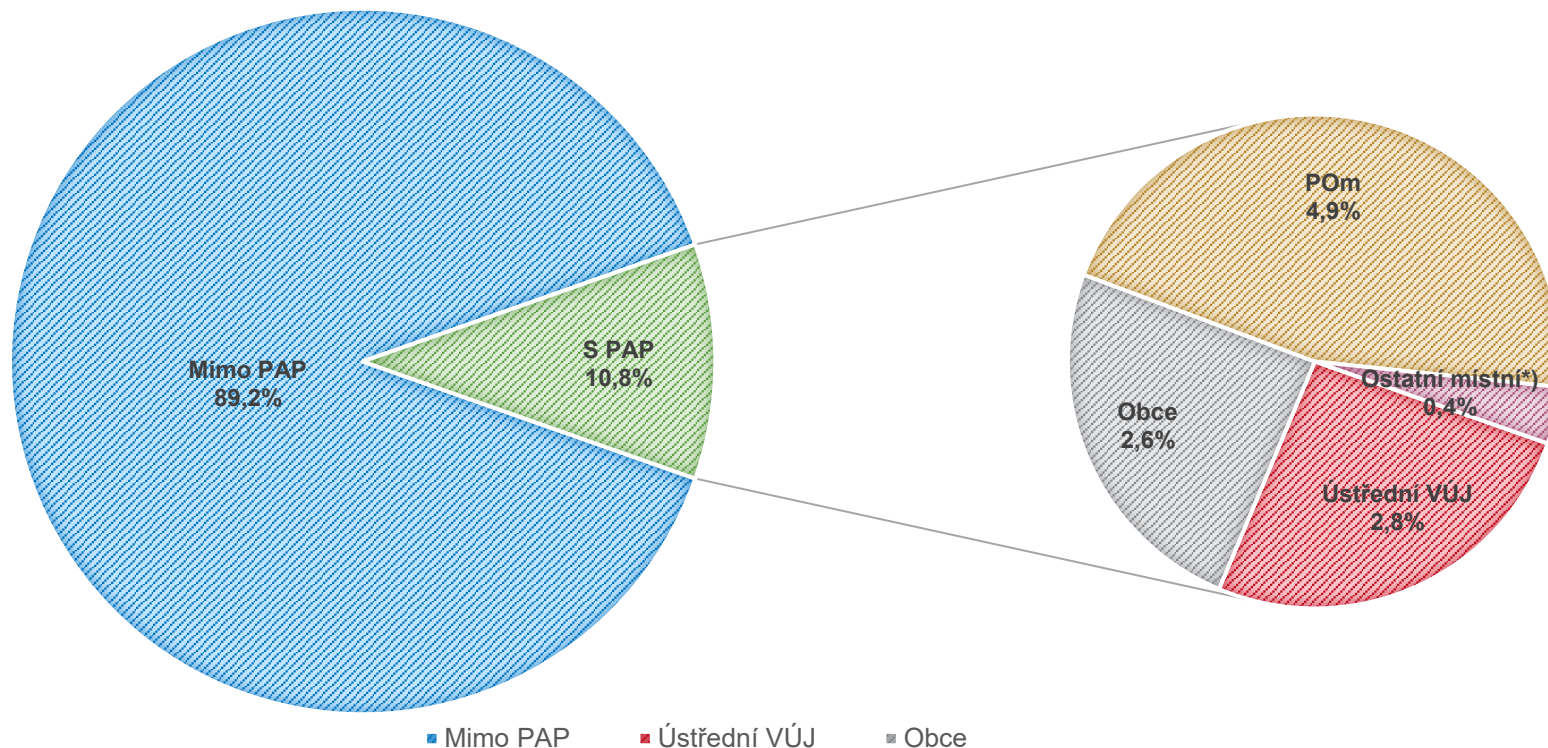
Pomocný analytický přehled byl zaveden v roce 2012, důvody:

- *Účetní systém pro vybrané účetní jednotky stanovený vyhláškou č. 410/2009 Sb., ve znění dalších předpisů, nebyl (a není) pro národní účty a informace o plnění maastrichtských kritérií plně vyhovující.*
- *Některé syntetické účty (položky výkazu zisků a ztrát i rozvahy) obsahují ekonomicky rozdílné operace (jako např. zachycení plateb souvisejících s finančním leasingem, nebo nájemné – renta z pozemků aj.), vykazované na jiných položkách národních vládních účtů.*
- *Neoddělitelná součást účetních záznamů od vybraných účetních jednotek*

Pomocný analytický přehled (PAP) – kdo?

Povinné pro vybrané účetní jednotky!
ČSÚ využívá – části I-VIII, X-XIII

PODÍL VÝBĚROVÉHO SOUBORU PAP V RÁMCI IISSP

*) Ostatní místní = Kraje + Městské části Prahy

Pomocný analytický přehled – redukce?

Požadavek Eurostatu - údaje pro potřeby vládní finanční a EDP statistiky mají být založeny **na přímých administrativních zdrojích** (MF)

Nařízení Komise č. 264/2000 k postupnému zavádění čtvrtletních vládních účtů, alespoň ve výši 90 % každé kategorie.

Opakovaná diskuze o možné redukci položek

2021 – 1. redukce provedená na základě požadavku MF. ČSÚ provedl vyhodnocení fungování a využití PAPu po zavedení, na základě provedené podrobné analýzy bylo:

V částech PAP I až III zrušeno kolem 40 položek tj. 160 údajů. Ve všech případech se jednalo i o vyplnění partnera aktiv/pasiv, což představovalo další redukci počtu ukazatelů z části X.

V částech IV až VIII bylo v každé části zrušeno kolem 4 až 10 sloupců týkajících se typů změn vykazovaných na jednotlivých stranách účtů, což představovalo snížení o 1522 položek tj. 25 %. Část IX byla zrušena úplně.

2024 – 2. redukce – připravovaná na základě požadavků MF, snaha o snižování administrativní zátěže – **možnosti jsou vzhledem k požadavku na kvalitu velmi omezené!!!**

Statistické výkazy

- Nutné při nedostupnosti účetních výkazů ve státní pokladně (výzkumné instituce, vysoké školy, zdravotní pojišťovny).
- Obsahují data nad rámec účetních výkazů, např. za malé místní PO, malé obce, dobrovolné svazky obcí (**nemají PAP**).
- Nutné při odlišném účetním způsobu v zachycení stejných účetních případů.

 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD	Čtvrtletní výkaz pro vybrané vládní a podobné instituce	VPI 3-04 Registrováno ČSÚ ČV 36/26 ze dne 5. 5. 2025 IKF 382026	 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD	Roční výkaz vybraných vládních institucí	VI 1-01 (a) Registrováno ČSÚ ČV 154/25 ze dne 4. 11. 2024 IKF 381125
 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD	Čtvrtletní výkaz zdravotních pojišťoven	Zdp 3-04 Registrováno ČSÚ ČV 35/26 ze dne 5. 5. 2025 IKF 277026	 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD	Roční výkaz o výzkumu a vývoji (pro vládní sektor, vysokoškolský sektor a fakultní nemocnice)	VTR 5-01 (b) Registrováno ČSÚ ČV 160/25 ze dne 7. 11. 2024 IKF 301225
 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD	Čtvrtletní výkaz o finančních ukazatelích	P 6-04 (b) Registrováno ČSÚ ČV 26/26 ze dne 29. 4. 2025 IKF 504226	 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD	Roční výkaz zdravotních pojišťoven	Zdp 5-01 Registrováno ČSÚ ČV 155/25 ze dne 6. 11. 2024 IKF 278025
 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD			 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD	Roční výkaz ekonomických subjektů vybraných produkčních odvětví	P 5-01 Registrováno ČSÚ ČV 161/25 ze dne 11. 11. 2024 IKF 503025

Spolehlivost a kvalita

- Základní požadavek na EDP statistiku.
- Správnost a struktura zdrojových dat (kontrola účtů vládních institucí a veřejných nefinančních a finančních institucí pod vládní kontrolou), statistická diskrepance vyplývající ze zdrojových dat, deficit a dluh zaručuje kvalitu NÚ.
- Nekvalitní zdrojová data (zkreslená data)- výhrady, vyšetřování, udělení pokut.
- Pravidelná kontrola ze strany Eurostatu – proces ověřování v rámci notifikací, pravidelné kontrolní návštěvy Eurostatu (EDP DV).

Činnost NKÚ

- Činnost Nejvyššího kontrolního úřadu významně přispívá ke zvýšení kvality a spolehlivosti vládní EDP statistiky.
- Velmi oceňujeme, že jsou finanční audity vládních institucí prováděny průběžné – přispívá to ke zvýšené kvalitě předávaných dat.

Zpráva - Využívání účetní informací státu

- Představuje ucelený pohled na to, kdo jsou hlavní uživatelé informací.
- Informace - k čemu účetní informace státu slouží.
- Aktuální účetnictví – přehled informací ze zahraničí, možné porovnání s ostatním světem.
- Inspirace na co se do budoucna zaměřit.

Děkujeme za pozornost

Počítejte s námi

Helena Houžvičková, Petr Musil

Sekce makroekonomických statistik ČSÚ

E helena.houzvickova@csu.gov.cz, petr.musil@csu.gov.cz

T HH +420 704 688 734, PM +420 734 352 286